

החיבורים הללו מפרי עטו של הג"ר שלמה זאב קליין זצ"ל - האחד הוא "מענה רך על חוות קשה", והשני הוא החיבור האבוד שחיפשנוהו "דברי הפיוטים וועקתם".

אחרי סיפור מלא הרפתקאות זה, הננו להרחיב את הדיבור על קורות חייו של הג"ר שלמה זאב קליין זצ"ל, אחד מענקי התורה של עם ישראל, ודבר הגון הוא שמעשה תקפו וגבורתו לא ישכח מעמנו. הג"ר שלמה זאב זצ"ל נולד בשנת תקע"ד בכפר נידח באלזאס. כשרונותיו ומסירותו לתורה ניכרו אצלו בגיל צעיר, ועל כן נשלח ללמוד בישיבות גדולות בעבר המזרחי של הריינוס. בשנת תרי"א, אחרי פטירת רבו המובהק הרב ועליגמאן גאטשו ז"ל, ראב"ד של קאלמאר, נבחר הרב קליין כממלא מקומו, משרה אשר שירת בה בנאמנות רבה עד שנת פטירתו בשנת תרכ"ח.

השנים האחרונות של חייו היו מקודשות במלחמה ממושכת נגד הזרמים החדשים שרצו ל"תקן" את היהדות כדי שהשכנים הנוצרים יחשבוה לדת "מערבית" ו"פרוגרסיבית" ולא לדת "מאובנת" ו"מיושנת". החיבור הנוכחי "דברי הפיוטים וועקתם" הודפס בפעם היחידה בשנת תרי"ט בעיר מילהוין (ע"פ ה"בית עקד הספרים"). חיבורו הקודם, "מענה רך על חוות קשה", נדפס בעיר זו בשנת תר"ו, והוא הספר הראשון הנדפס במקום. ספר זה בא להגן על כבוד רבו הרב גאטשו ז"ל, שנפגע בהתקפתו של ב. ל. צייטלן בחוברת "חוות קשה", בו הוא תובע לשנות מנהגים עתיקים בישראל כשהוא מתקיף את חיבורו של הרב גאטשו ז"ל "מגילה עפה" וחיבור שדורש קיומם המלא של כל מנהגי ישראל בלי שום שינוי. הרב קליין גם לקח חלק פעיל בפולמוס נגד ה"דרכי משנה" של פרנקל בחיבוריו "מפני קשט" ו"האמת והשלום אהבו" (שניהם נדפסו בפפא"מ תרכ"א).

החיבור שלפנינו הוא תגובת הרב קליין זצ"ל נגד החלטת מועצת רבני צרפת שהצביעו בשנת תרט"ז לבטל מנהג אמירת פיוטים בתפילה בהתאם להשקפות "מודרניות", וראה מה שכבתי על ענין זה בשנתון "ישורון" כרך שלישי, אלול תשנ"ו, עמודים תשכ"א-תשכ"ז.

בגלל הדפסתו את התנגדותו, בלשון הקודש וגם במהדורה צרפתית, קיבל הרב קליין זצ"ל עונש כספי מ"המועצה המרכזית" (CENTRALE CONSISTOIRE). נשיא המועצה, ברון רוטשילד, נפגש עם הרב קליין אישית, והפציר בו שיבטל דעתו לדעת הרוב, אבל הרב קליין לא שעה לדבריו, ואדרבה, עוד הוסיף אומץ לשמור על גחלת היהדות הצרופה בחבל ארצו. עבודתו הספרותית האחרונה היתה הסכמתו לסידור המפואר "עבודת ישראל" שהוציא ר' וליגמן בער, ובו טבע את חותמו על תפלה יהודית מסורתית בלי שום שינוי כלל. בער בהקדמתו לסידור מציין שסמך על הרב קליין ופסקיו, ומכנהו "גדול הדור". אחר פטירתו של הרב קליין זצ"ל, הספידו הג"ר שמשון רפאל הירש זצ"ל כאחד מעמודי התווך של האורטודוקסיה במערב אירופה, שנספה בלא עתו בגלל המריבות הממושכות לשמירת היהדות שהיו מנת חלקו בעשר השנים האחרונות לחייו. יעזור ה' שהדפסת חיבורו זה, שנשא את נפשו אליו, תשמש כתרומה צנועה להעלאת זכרו וכבודו בקרב ישראל.

ברכת המון שאנו מדפיסים מצויה בסידור "עבודת ישראל" שהזכרנו, שנדפס בשנת תרכ"ח. סידור זה נדפס ברעדלהיים, עיירה שהתפרסמה כאשר יסד בה הג"ר וואלף היידנהיים זצ"ל את בית דפוסו הנודע בשנת תקנ"ט. בשלשים ושתים השנים הבאות הדפיס הרוו"ה סידורים, מחזורים, חומשים ועוד, שהיו מדויקים בתכלית הדקדוק, מלבד מה שבצורתם החיצונית היו מעשי ידי אמן, ביופי ובהידור רב. החתם סופר מפרעשבורג זצ"ל קרא עליו את ההלל וסמך את ידיו עליו כפוסק אחרון בעניני דקדוק ומסורה, והצהיר שלולי הרוו"ה היו הפיוטים משתכחים ולא היו נאמרים בדור זה כלל, וראה שו"ת חת"ס חלק חו"מ סוף סימן ע"ט. פעילותו של הרוו"ה לא שקעה בפטירתו, אלא נמשכה על ידי ר' וליגמן בער, ובסידור עבודת ישראל משנת תרכ"ח וכינו לשיא הדיוק והדקדוק בצירוף למלאכת הספר המצויין, עבודה יפה ונהדרה בעיני אלקים ואדם. המתבונן בפוריות ההדפסה ברעדלהיים יכול היה לחשוב שזו היתה עיר בירה רבתי, אבל באמת לא היתה כי אם אחד מפרוורי פרנקפורט הקטנים,